

ki ga je baje zavzelo upravno sodišče v Celju v sodbi iz decembra pr. l., po kateri naj bi šla pritožba proti sklepom in ukrepom obč. odbora ter proti odlokom (odredbam) župana v krajevno - policijskih poslih vedno na politično okrajno oblastvo. Ni mi pa znano, ali je ta sodba res izšla ozir. ali je postala pravnomočna.

Organizacija sodišč po najnovšem zakonskem načrtu.

(Konec.)

3. Trgovački sudovi

§ 28

[Sl. Pr. 1923, 14, 56, 253 ss, 261 s, 263 ss, 269; str. 14, 33, 75 ss, 83 s., 85 ss, 92; op. 67, 69, 70]

U Beogradu i u mestima u kojima se pokaže potreba, postojace naroč ti trgovački sud ravan okružnom sudu.

§ 29

[Sl. Pr. 1923, 266 ss; Sl. Pr. 1924, 9; str. 89 ss, 108; op. 12, 67, 71, 73, 74, 77]

(1) Trgovački sudovi vode upisnike (registre) trgovačkih firm¹⁾ i vrše prvostepenu trgovačku *sudbenost*²⁾ u parničnim i vanparničnim trgovačkim predmetima prema naredjenjima o³⁾ stvarnoj nadležnosti sadržanim u odnosnim zakonima o postopku i u drugim zakonima.

(2) Osim toga vrše *sudbenost*⁴⁾ i⁵⁾ u trgovačkim stečajevima.

¹⁾ Sekc.: »firmi«. ²⁾ Sekc.: »sudsku vlast«. ³⁾ Min. in vlad.: »i«; v sekc. pravilno. ⁴⁾ Sekc.: »sudsku vlast«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: besedice »i« ni.

§ 30

[Sl. Pr. 1923, 56, 265, 269; Sl. Pr. 1924, 63; str. 34, 87, 91, 92, 141; op. 67]

Ministar Pravde odrediće na osnovu mišljenja nadležnog¹⁾ Velikog Suda koji će trgovački odnosno okružni sudovi vršiti i pomorsku *sudbenost*.²⁾

¹⁾ Min. in vlad. napačno: »nadležnost; sekc. pravilno. ²⁾ Sekc. ima tu izjemo: »sudstvo«.

§ 31

[Sl. Pr. 1923, 14, 57, 171, 259 ss, 269 ss; str. 14, 35, 73, 81 ss, 92 ss; op. 26, 46, 62, 67, 71, 77, 78]

Naredjenja koja vrede za okružne sudove shodno se primenjuju i na trgovačke sudove.¹⁾ U većima ovih sudova, *a u pravnim stvarima sporne sudbenosti*, zauzima mesto jednog sudije jedan počasni sudija iz reda trgovaca ili *ljudi veštih brodarstvu*.²⁾

¹⁾ Sekc. dodaje stavku: »u *parničnim stvarima*«. ²⁾ V sekc. se glasi 2. stavek tako: »Mesto jednog sudije u većima zauzima jedan počasni sudija iz reda trgovaca ili *kad se vrši pomorsko sudstvo, lice upoznato sa brodar-skim pitanjima*«(1). Dostavek »kad se vrši pomorsko sudstvo« napravi določbo jasniješo.

4. Veliki (Apelacioni) Sudovi

§ 32

[Sl. Pr. 1923, 14 s; Sl. Pr. 1924, 1 ss, 9; str. 14 s, 100 ss, 108; op. 83, 88]

Veliki (Apelacioni) Sudovi¹⁾ postoje u mestima koje odredi zakon a nazivaju se po mestima njihova sedišta.²⁾

¹⁾ Glede pravopisa ni tu nobeden načrt dosleden: pišejo zdaj »Veliki Sud(ovi), zdaj zopet »Veliki sud(ovi). »Veliki« pa pišejo vselej z veliko začetnico. Jaz uporabljam pisavo našega nač., ki je menda pr: Srbih za vsa višja sudišča običajna. ²⁾ Sekc. pristavlja opazko: »rezervisano s tim da se nabroje mesta Apelacije i broj sudija u njima«(!) (prim. bel. 2 k § 14 in bel. 5 k § 34).

§ 33

[Sl. Pr. 1924, 9 s; str. 108 s; op. 12, 89]

Veliki Sudovi vrše drugostepenu *sudbenost*¹⁾ u građanskim i krivičnim predmetima koji na osnovu pravnih *lekova*²⁾ protiv odluka³⁾ okružnih sudova dolaze po naredjenjima *odnosnih*⁴⁾ zakona o postupku ili drugih zakona pred Velike Sudove.

¹⁾ Sekc.: »*sudsku vlast*«. ²⁾ Sekc.: »*sredstava*«. ³⁾ Min. in vlad.: »odluke«; sekc. pravilno. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc. nepravilno: »odnosno«.

§ 34

[Sl. Pr. 1924, 10 ss, 63; str. 109 ss, 140]

(1) U svakom Velikom Sudu mora biti jedan predsednik, *jedan potpredsednik*,¹⁾ potreban broj sudija, sudijskih²⁾ pomoćnika, *pisarničkog*³⁾ osoblja i služitelja.

(2) Broj *sudija* pojedinih Velikih Sudova odrediće se *naročitim zakonom*; broj *drugog* osoblja odrediće⁴⁾ Ministar Pravde po predlogu opšte sednice Velikog Suda.⁵⁾

(3) *Predsednik Velikog Suda postavlja prepisače i služitelje istog suda.*⁶⁾

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Tu je ostalo izjemoma tudi v sekc. »sudijskih«. ³⁾ Min.: »pisarskog«, vlad.: »pisarničkog«, sekc.: »administrativnog«. ⁴⁾ Min. in vlad.: »odredjuje«. ⁵⁾ V sekc. se glasi 2. odstavak: »Broj *osoblja* u Velikim Sudovima odredjuje *Ministar Pravde* po saslušanju opšte sednice Velikog Suda«. To je v očitnem protislovju z zahtevom sekc. glede § 32. Prim. bel. 2 k temu §. ⁶⁾ Sekc.: 3. odstavka ni.

§ 35

[S. Pr. 1923, 173; Sl. Pr. 1924, 28 ss, 53; str. 74, 127 ss, 130]

U koliko ovaj ili koji drugi zakon što drugo ne naredjuje Veliki Sudovi vrše *sudbenost*¹⁾ u većima od pet sudija, od kojih jedan predsedava.

¹⁾ Sekc.: »sudsku vlast«.

§ 36

[Sl. Pr. 1923, 23, 58 s; Sl. Pr. 1924, 13 s, 17, 118; str. 23, 36 s, 112 s, 116, 168; op. 96]

Predsednik Velikog Suda upravlja sudom i vodi nadzor nad sudskim osobljem, njegovim radom i vladanjem. Kada je sprečen zamenjuje¹⁾ ga *potpredsednik a ako je i ovaj sprečen predsednika zamenjuje*²⁾ po rangi najstariji sudija Velikog Suda.

¹⁾ Sekc.: »namenjuje« (tisk. pogr.). ²⁾ V min., vlad. in sek. so kurzivno tiskane besede izložene.

§ 37

[Sl. Pr. 1923, 113 ss; Sl. Pr. 1924, 14 ss, 24, 115, 121; str. 45 ss, 113 ss, 123, 166, 171; op. 97, 98]

Pri¹⁾ kraju svake godine odredjuje predsednik pismenom naredbom po kojim će predmetima pojedino odeljenje vršiti *sudbenost*.²⁾ Istom naredbom odredjuje i kome će odeljenju on, *kojemu li potpredsednik*,³⁾ a⁴⁾ kojima po rangi najstarije

sudije⁵⁾ predsedavati i ko će ih u predsedavanju zamenjivati.

¹⁾ Min. in vlad.: »Na«, sekc.: »Pri«. ²⁾ Sekc.: »sudsku vlast«. ³⁾ V min., vlad. in sekc. kurziv izločen. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc. uvrščajo tu besedo »u«. ⁵⁾ V min., vlad. in sekc. napačno: »najstariji sudija«.

§ 38

[Sl. Pr. 1923, 63 ss, 113; Sl. Pr. 1924, 26 ss, 59, 157, 187, 195; str. 41 ss, 45, 125 ss, 136, 186, 216, 225; op. 106, 107]

(1) Pri kraju svake godine predsednik saziva sve sudije Velikog Suda u opštu sednicu, u cilju da pretresa pitanje, koji će sudija prema svojoj stručnoj spremi ući u koje odeljenje.

(2) Po saslušanju sudija, predsednik *sa potpredsednikom* ¹⁾ sa predsednicima odeljenja odrediće pismenom naredbom, koji će sudija u kome odeljenju raditi i koji će ga sudija zamenjivati.²⁾

¹⁾ V min., vlad. in sekc. kurziv izločen. ²⁾ Sekc. dodaje še drug stavek: »Pri jednakoj podeli glasova odlučiće glas predsednika«. Ta odstavek izpolnjuje vrzel. Prim. pa o predsednikovem votum dirimens vobče Sl. Pr. 1924, 164 odn. str. 193 s.

§ 39

[Sl. Pr. 1924, 13, 27, 28, 53, 57, 65 ss, 72 ss, 116, 157; str. 112, 126, 127, 130, 134, 143 ss, 149 ss, 166, 187; op. 130]

Naredjenja § 20, stav drugi i treći, §§ 22, 24 *do* 26¹⁾ i § 27 br. 2, 4, 7, 8, 10, 12, 14 i 17²⁾ shodno se primenjuju i na Velike Sudove.

¹⁾ Sekc. našteva izrečno § 25, izločuje pa § 26. Slednje je najbrž le pomota. Kajti s citatom § 26 v § 40 stvar z ozirom na 1. odst. § 26 ni rešena. ²⁾ Sekc. je iz § 27 izločila št. 6, tako da so vse nadaljnje številke za edinko nižje kakor številke našega nač. (prim. bel. 10 k § 27). Temu primerno citira tu »br. 2, 4, 6, 7, 9, 11, 13 i 16«.

§ 40

[Sl. Pr. 1924, 59 ss; str. 136 ss; op. 37, 112 b, 113, 113 a]

U krug rada opšte sednice Velikog Suda osim stvari navedenih u § 26 spada i izbor predsednika, *potpredsednika*¹⁾

ī sudija *okružnih sudova kao i izbor sreskih sudija saobrazno*²⁾ zakonu o sudijama.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Sekc. namesto kurziva: »prema«. Splošna formulacija sekc. bi bila sprejemljiva, ako se je poslužujemo tudi v § 52 št. 1. Prim. bel. 3 k temu §.

5.1) Vrhovni (Kasacioni) Sud

§ 41

[Sl. Pr. 1923, 14 s; Sl. Pr. 1924, 103; str. 14 s, 153 s; op. 122]

Za celu Kraljevinu postoji jedan Vrhovni (Kasacioni) Sud, sa sedištem u Zagrebu (čl. 110 Ustava).²⁾

¹⁾ V min., vlad. in sekc. manjka št.: »5«. ²⁾ Sekc. ima opazko: »rezervisano. Utvrditi broj sudija«. Prim. bel. 2 k § 14.

§ 42

[Sl. Pr. 1924, 10, 72, 103 ss, 108; str. 109, 149, 154 ss, 159; op. 4, 12, 77, 123, 124, 149]

Vrhovni Sud vrši *sudbenost*¹⁾ kao najviši sudski stepen u građanskim parničnim in vanparničnim, kao i u krivičnim predmetima prema naredjenjima o stvarnoj nadležnosti sadržanim u odnosnim zakonima o postupku, pazeći pri tome da se u *zemlji*²⁾ materijalni i formalni zakoni pravilno i jednoobrazno primenjuju. U koliko je Vrhovni Sud pozvan da i u drugim predmetima vrši *sudbenost*,³⁾ predviđeno je u⁴⁾ odnosnim zakonima.

¹⁾ Sekc.: »sudsku vlast«. ²⁾ V min. je ta beseda izostala. ³⁾ Sekc.: »sudsku vlast«. ⁴⁾ Beseda manjka v min., vlad. in sekc.

§ 43

[Sl. Pr. 1924, 107 s, 168; str. 158 s, 197; op. 130]

Dužnost je još Vrhovnog Suda da po predstavlci Ministra Pravde *dade*¹⁾ svoje *mnenje*²⁾ u pogledu izdavanja novih ili u pogledu izmena i dopuna već postojećih zakona pravosudne struke. On može i iz vlastite pobude da iznese u tome pravcu *predloge*³⁾ Ministru Pravde.

¹⁾ Sekc.: »daje«. ²⁾ Sekc.: »mišljenje«. ³⁾ Miñ.: »predloga«.

§ 44

[Sl. Pr. 1923, 114; Sl. Pr. 1924, 16, 108 ss, 119 ss, 124 ss, 135; str. 46, 115, 159 ss, 169 ss, 175 ss, 186; op. 131, 142, 143, 144, 149]

Vrhovni Sud ima jednog *prvog, jednog drugog i jednog trećeg* predsednika, *potreban broj predsednika odeljenja*, potreban broj sudija, *sudijskih* pomoćnika, *pisarničkog* osoblja i služitelja.¹⁾

¹⁾ V min. in vlad. slove ta §: »Vrhovni Sud ima jednog predsednika, potreban broj *potpredsednika kao* predsednika odeljenja, potreban broj sudija, sudijskih pomoćnika, pisarničkog osoblja i služitelja.« V sekc. se glasi tako: »Vrhovni Sud ima jednog predsednika i dva *potpredsednika*, potreban broj sudija, *sudskih* pomoćnika, *administrativnog* osoblja i služitelja«.

§ 45

[Sl. Pr. 1923, 23, 58 s; Sl. Pr. 1924, 17, 108, 114 s, 116, 118; str. 23, 36 s, 116, 159, 165, 166, 168; op. 138]

*Prvi*¹⁾ predsednik Vrhovnog Suda upravlja sudom,²⁾ vodi nadzor nad sudskim osobljem, njegovim radom i vladanjem; on deli posao medju odeljenja. U slučaju odsutnosti ili sprečenosti njega zamenjuje *drugi odnosno treći predsednik. Ako su i ovi sprečeni, zameniće ga po rangju najstariji predsednik odeljenja.*³⁾

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Min., vlad. in sekc. uvrščajo: »sudi u jednom od odeljenja«, sekc. razentega še: »i u jednom od veća«. Že to je precej nejasno. Prim. pa bel. k § 48. Ob sebi se umeje, da predsednik tudi sodi. Zakaj tega niso pristavili v §§ 19 in 36? Ali mar predsedniki okrož. in vel. sudišč ne izvršujujejo sodstva? ³⁾ Namesto kurziva imata min. in vlad.: »*potpredsednik po rangju najstariji*; a u slučaju sprečenosti *potpredsednika po rangju najstariji sudija*«, sekc. pa: »*prvi potpredsednik, a ako je i ovaj sprečen, zameniće ga drugi potpredsednik*«.

§ 46

[Sl. Pr. 1924, 123, 114, 116; str. 111 s, 164 s, 166 s; op. 94]

(1) *Prvi*¹⁾ predsednik je ovlašćen da predloži Ministru Pravde jedno lice sa kvalifikacijama²⁾ predsednika okružnog suda kao šefa svog³⁾ kabineta, koji će na taj položaj biti postavljen Kraljevim Ukazom. Ovaj šef kabineta ima platu i sve *prinadležnosti* predsednika okružnog suda.⁴⁾

(2) *Isto tako prvi predsednik predlaže Ministru Pravde pisarničko osoblje za Vrhovni Sud, a sam postavlja prepisače i služitelje istog suda.*⁵⁾

¹⁾ Min. in vlad.: vacat. ²⁾ Min. in vlad. uvrščata besedo: »za«.

³⁾ Min. in vlad. namesto »šefa svog kabineta«: »svog šefa kabineta«. ⁴⁾ V sekc. ves 1. odstavek vacat. ⁵⁾ V min. manjka ves 2. odstavek, v vlad. je vzpostavljen z besedilom našega nač., v sekc. se glasi ta (edini) odstavek: »Predsednik predlaže Ministru Pravde administrativno osoblje za Vrhovni Sud, a sam postavlja prepisače i služitelje istog suda«. Dočim je sekc. starešini okrajnega in predsednikom okrožnega in velikega sodišča pravico postavljanja pisarjev in služiteljev odvzela (prim. § 8, bel. 4, § 17, bel. 6 in § 34, bel. 6), se glede predsednika vrhovnega sodišča načela zak. sl. prag. ni držala.

§ 47

[Sl. Pr. 1924, 110 ss; str. 160 ss; op. 132, 134]

*Prvi¹⁾ predsednik Vrhovnog Suda ima čin Ministra.*²⁾

¹⁾ Min. in vlad.: vacat. ²⁾ Sekc. je dala § 47 novo vsebino. 1. odst. se glasi: »Vrhovni Sud deli se u krivično i građansko odeljenje, a svako odeljenje u potreban broj veća. Na čelu svakog odeljenja stoji predsednik toga odeljenja, a u svakom veću ako ne predsedava predsednik odnosno potpredsednik Vrhovnog Suda predsedavaće najstariji po rangu sudija«. 2. odstavek pa slove: »Osim toga u Vrhovnom Sudu postoje i: odeljenje za evidenciju, personalno i disciplinsko.« Navajanje glavnih oddelkov (odn. senatov) ustreza mojim predlogom. S tem, da ustanavlja sekc. samo po eden kazenski in civilni oddelek, se vrača k francosko-srbijanskemu tipu, ki v našem nač. ni sprejet (prim. množino v § 50, odst. 1).

§ 48¹⁾

[Sl. Pr. 1924, 30, 158 ss; str. 129, 187 ss; op. 111, 112 a, 153]

Vrhovni Sud vrši *sudbenost*²⁾ redovno u većima od pet sudija, *od kojih jedan predsedava*³⁾ a u slučajevima naročito predvidjenim u ovome ili drugim zakonima u punoj odnosno *u*⁴⁾ *opštoj sednici.*

¹⁾ Tudi § 48 ima v sekc. popolnoma drugo vsebino; on slove: »Predsednik Vrhovnog Suda odredjuje krajem svake druge godine kojem će odeljenju predsedavati on, a kojem prvi potpredsednik. Drugi potpredsednik stalno sudi u jednom od veća onog odeljenja, kom predsedava predsednik Vrhovnog Suda, i zamenjuje prema potrebi predsednika odeljenja, na slučaj njihove sprečenosti.« Začetek je deloma prevzet iz 3. stavka našega § 56, v ostalem, kurzivno tiskanem delu ustvarja

iz reda ka o s. Torej drugi podpredsednik vrh. sodišča se imenuje tako zaradi tega, ker praviloma ne predseduje; on ima samo to veiko prednost, da sme stalno soditi v enem izmed senatov tistega oddelka, ki mu predseduje predsednik vrh. sodišča, torej eventualno (prim. § 47, odst. 1 sekc.) pod predsedstvom najstarejšega sodnika! Temu dičnemu paragrafu na ljubo je vsa razporedba paragrafov izpremenjena. Vsebina našega § 48 je vobče reproducirana v § 49 sekc. Kot tak se razločuje od besedila našega § 48 po teh-le izpremembah: ²⁾ Sekc. »sudsku vlast«. ³⁾ Sekc.: kurziv vacat. ⁴⁾ Sekc.: te besede ni (niti ne v min. in vlad., ki reproducirata sicer naš § 48 v neizpremenjeni obliki).

§ 49¹⁾

[Sl. Pr. 1924, 68 s, 71, 159 ss, 210; str. 146, 149, 188 ss, 240; op. 120, 121, 156]

U slučajevima § 27 br. 2²⁾, 7³⁾, 8, 12, 14 i 17⁴⁾ izvestilac sprovodi svoj predlog predsedniku odeljenja na odobrenje. Ako se ovaj ne saglasi s tim predlogom izneće ga pred veće na odluku.

¹⁾ V sekc. je naš § 49 uvrščen kot § 56. § 49 sekc. pa ima vobče vsebino našega § 48 (prim. bel. 1 do 4 k temu §). Izpremembe vsebine našega § 49 so razvidne iz nastopnih beležk: ²⁾ Sekc. navaja tudi br. »3« (dovolitev pravice revnih!). ³⁾ Min. te številke ne navaja, pač pa vlad. in sekc. Po sekc. pa pomeni to št. 8 našega § 27 (prim. bel. 10 k temu §). Ker točki 7 ustrezajoče št. 6 ne citira, se sekc. na vsebino naše t. 7 § 27 dejansko ne sklicuje. ⁴⁾ Sekc. izpreminja številke ustrezno svojem u § 27 v br. »7, 11, 13 i 16«.

§ 50

[Sl. Pr. 1923, 173; Sl. Pr. 1924, 107, 108, 163 ss, 167 ss, 185, 206, 211; str. 75, 157 s, 159, 192 ss, 196 ss, 214, 236, 240; op. 6. 129 a, 157, 158, 160 do 165, 169, 179]

(1) Punu sednico Vrhovnog Suda sastavljaju za krivične stvari sve sudije krivičnih¹⁾ odeljenja, a za građanske sve sudije građanskih²⁾ odeljenja.

(2) Puna sednica punovažno odlučuje kad je najmanje petnaest prisutnih; *njoj predsedava prvi³⁾ predsednik ili njegov zamenik.⁴⁾*

(3) U krug rada pune sednice spadaju osim stvari navedenih u drugim zakonima:

1) rešavanje sukoba o nadležnosti po drugom stavu člana 110 Ustava;

2) davanje *mnenja*⁵⁾ zakonodavne prirode (§ 43);

3) poslovi predvidjeni u § 59⁶⁾;

4) donošenje odluka, da li ima dovoljno osnova da se *predsednik i sodije Vrhovnog Suda, predsednici, potpredsednici i sodije Velikih Sudova*⁷⁾ tuže sudu zbog krivice sudski kažnjive⁸⁾, učinjene u službenoj dužnosti, ili za naknadu štete, koja bi se u vršenju službene dužnosti učinila⁹⁾ zlonamerno ili iz krajnje nemarnosti;

5) odluke po pravnim pitanjima koja su niži sudovi pravnosnažno¹⁰⁾ rešili na raznolik način ili pogrešno, ako generalni prokurator, bilo sam, bilo po naredbi Ministra Pravde, predloži, da se u tu svrhu održi puna sednica.¹¹⁾

(4) U građansko-pravnim pitanjima ove odluke mogu se ticati samo onih stvari, koje *snagom*¹²⁾ propisa Zakonika o sudskom postupku u građanskim parnicama ili *snagom*¹³⁾ drugih zakonskih propisa ne mogu da dodju na odluku Vrhovnom Sudu.

(5) Ni u građanskim ni u krivičnim pravnim pitanjima nemaju takve odluke obavezne snage za niže sudove, no u krivičnim pravnim pitanjima ove *odluke*¹⁴⁾ imaju uticaja na pravnosnažno¹⁰⁾ rešenje samo u koliko je to predviđeno u Zakonu o krivičnom sudskom postupku.

¹⁾ Sekc.: »krivičnog«. ²⁾ Sekc.: »građanskog«. ³⁾ Min. in vlad.: besede »prvi« nimata. ⁴⁾ Sekc.: kurziv vacat. ⁵⁾ Sekc.: »mišljenja«. ⁶⁾ Min. napačno: »§ 50«. ⁷⁾ Sekc. namesto kurziva: »sodije Vrhovnog i Velikih Sudova«. Sekc. preodkazuje podelitev dotične odobritve glede predsednikov vrhovnega in velikoga sodišča o b č e m u senatu, dodajajoč § 52 4. točko (prim. bel. 6 k § 52). ⁸⁾ Sekc. slovniško in vsebinsko nepravilno: »krivica sudskih kažnjive«. ⁹⁾ Min., vlad. in sekc.: »koju bi... učinili«. ¹⁰⁾ Min. in vlad.: »pravosnažno«, sekc. kakor nač. ¹¹⁾ Sekc. zaključuje stavek nesmiselno z začetnimi besedami sledečega stavka »u građansko - pravnim pitanjima«, in začenja sledeći stavek z »Ove odluke...«, priključujući ta stavek takoj predidočemu stavku tako, da tvori št. 5 do konca tega § samo en odstavek. ¹²⁾ Min., vlad. in sekc.: »na osnovu«. ¹³⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ¹⁴⁾ Manjka v min.

§ 51

[Sl. Pr. 1924, 108, 166, 184 s, 211; str. 159, 196, 214, 240; op. 141]

*Prvi*¹⁾ predsednik ili njegov zamenik može u nabrojanim²⁾ slučajevima, prema važnosti *ili*³⁾ prirodi predmeta, *odrediti*⁴⁾

da mesto pune sednice stvar raspravi i reši opšta sednica Vrhovnog Suda.⁵⁾

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Vlad.: »nabrojenim«. ³⁾ Min., vlad. in sekc. zgrešeno: »i«. Gre za dvojne različnih pogojev, ki od njih eden zadošča. Prim. Sl. Pr. 1924, 166 odn. str. 196. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: »narediti«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc. citirajo v oklepajih: § 52. Oni prinašajo prvi stavek § 52 kot drugi stavek § 51, kar je sistematično neumestno (prim. pravilno redigirano besedilo §§ 26, 50 in 53). Izpremembo besedila glej bel. 2 k § 52.

§ 52

[Sl. Pr. 1923, 173; Sl. Pr. 1924, 164, 167, 181 ss, 184 ss, 199, 207, 211; str. 75, 194, 196, 210 ss, 214 ss, 229, 237, 240; op. 114, 127, 158, 173 do 176, 178, 180 a, 181]

(1) ¹⁾ Opšta sednica Vrhovnog Suda sastoji se iz svih u vršenju dužnosti nesprečenih sudija toga suda pod predsedništvom prvog²⁾ predsednika ili njegovog zamenika.

(2) U krug rada opšte sednice Vrhovnog Suda spada, osim stvari navedenih u drugim zakonima:

1) izbor predsednika, *predsednika odeljenja i sudija Vrhovnog Suda kao i izbor predsednika, potpredsednika i³⁾* sudija Velikih Sudova saobrazno Zakonu o sudijama;

2) poslovi predviđeni u §§ 61 i 63;

3) donošenje odluka⁴⁾ po svima stvarima što se odnose na unutrašnje uređenje Vrhovnog Suda, u koliko prvi⁵⁾ predsednik nadje, da ih zbog važnosti treba izneti pred opštu sednicu.⁶⁾

¹⁾ Prvi odstavak našega § 52 tvori v min., vlad. in sekc. drugi stavek § 51. Prim. bel. 5 k § 51. ²⁾ Min. vlad. in sekc.: vacat. ³⁾ Kurziv se glasi v min. in vlad. tako: »okružnih sudova, potpredsednika kao i predsednika odeljenja i sudija Vrhovnog Suda kao i izbor«, v sekc. pa tako: »okružnih sudova, potpredsednika i sudija Vrhovnog Suda kao i izbor.« Razliko med našim nač. na eni strani in temi osnutki na drugi strani je pripisovati dejstvu, da je bil našem načrtu za podlago 1. nač. sod. zak., poznejšim načrtom pa 2. nač. tega zak. Po 1. nač. sod. zak. izbira vrhovno sodišče pravzaprav vse sodnike, samo s tem razločkom, da gre glede okrajnih, okrožnih in sodnikov velikih sodišč kakor tudi glede predsednikov okrožnih sodišč izbor na prvi stopnji obćemu senatu velikega sodišča in še le drugostopni izbor v področje obćega senata vrhovnega sodišča (čl. 12).

dočim voli predsednike velikega in vrhovnega sodišča in sodnike vrhovnega sodišča izključno obči senat vrh. sodišča (čl. 13). Št. 1 našega nač. se ozira samo na ta prvo- in edinostopni izbor. Min., vlad. in sekc. izhajajo od 2. nač. sod. zak. Ta nač. pozna samo izbor predsednikov okrožnih sodišč in sodnikov velikega in vrhovnega sodišča (čl. 11, 12). Nižje sodnike predlaga pravosodni minister sam neposredno kralju, predsednike velikega in vrhovnega sodišča pa posredno po ministrskem svetu. Predsedniki oddelkov bi bili činovno najstarejši sodniki teh sodišč. Temu primerno je izpremenjeno besedilo po min. in vlad., samo da se ta osnutka ne ozirata na določbo čl. 12, odst. 3 2. nač. sod. zak. glede predsednikov oddelkov velikega in vrh. sodišča, dočim izločuje sekc. konformno svojemu § 44 (prim. bel. 1 k temu §) tudi te sodnike, ker sekc. posebnih predsednikov oddelkov vrh. sodišča ne pozna (prim. tudi § 47, odst. 1 v obliki sekcije; bel. 2 k temu §). Predsedniki oddelkov velikih sodišč se niti po našem nač. ne volijo in se isto tako v min., vlad. in sekc. ne navajajo posebej. Vobče ustreza potemtakem besedilo sekc. poslednjemu nač. sod. zak. Ker pa je ta načrt zelo nedosleden in nedostaten (glej med dr. zlasti op. 97, 104, 113, 113 a, 114), je pričakovati, da se še izpremeni. Zato bi bilo morda priporočati, da se t. 1 našega § omejuje na splošno ugotovitev, da gre izbor sodnikov v področje občega senata, kolikor to določa zakon o sodnikih (prim. bel. 2 k § 40, prim. pa tudi mojo razpravo Sl. Pr. 1924, 181 ss, zlasti 185 s odn. str. 210 ss in 214 ss). ⁴⁾ Min. in vlad.: »odluke«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ⁶⁾ Sekc. pristavlja še točko: »4.) *donosnje odluka odnosno predsednika i potpredsednika Vrhovnog i predsednika Velikog Suda po tač. 4 § 50*«. Prim. bel. 7 k § 50.

§ 53

[Sl. Pr. 1924, 134, 157, 158, 167, 186 s, 193 ss, 196 ss; str. 185, 186, 187, 196, 216 s, 223 ss, 225 ss; op. 97, 184, 185]

(1) Personalno odeljenje Vrhovnog Suda sastoji se iz deset sudija, biranih kockom krajem svake druge godine; njemu predsedava prvi¹⁾ predsednik ili njegov zamenik.

(2) U krug rada toga odeljenja spadaju, osim stvari navedenih u drugim zakonima:

1) predlozi o imenovanju sudijskih pomoćnika Vrhovnog Suda²⁾;

2) odluke o ličnim prilikama celokupnog osoblja Vrhovnog Suda u koliko prvi³⁾ predsednik nadje, da ih zbog važnosti treba izneti pred personalno odeljenje;

3) odluke o stvarima koje Zakon o sudijama stavlja u krug rada Vrhovnog Suda, a ne spadaju u nadležnost opšte ili

pune sednice (§§ 50 i 52)⁴⁾ ili disciplinskog odeljenja Vrhovnog Suda (§ 54)⁵⁾.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Sekc. mesto kurziva: »Ministru Pravde o broju sudiskih pomoćnika za Vrhovni Sud.« Kdo pa predlaga imenovanje? Menda sekc. teh »sudiskih« pomoćnikov vendar ne prišteva »administrativnemu osoblju«, ki ga predlaga predsednik? (prim. bel. 5 k § 46). ³⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ⁴⁾ Sekc. citira napačno: »§§ 49 i 51.« ⁵⁾ Min., vlad. in sekc. brez citata.

§ 54

[Sl. Pr. 1924, 105 s, 134, 158, 191 ss; str. 155 ss, 184 s, 187, 221 ss; op. 97, 126, 128, 129]

Uredjenje disciplinskog odeljenja Vrhovnog Suda propisuje Zakon o sudijama.

§ 55

[Sl. Pr. 1923, 63 ss; Sl. Pr. 1924, 27, 73, 116, 117, 135, 157, 160, 187, 195; str. 41 ss, 126, 151, 166, 167, 186 s, 189, 216, 225; op. 120, 121, 140, 176 a]

Naredjenja §§ 22 i 38¹⁾ shodno se primenjuju i na Vrhovni Sud samo s tom razlikom, što će se sazivanje sudija u opštu sednicu i postavljanje²⁾ sudija po odeljenjima vršiti krajem svake druge godine.

¹⁾ Sekc. citira: »§§ 22, 25 i 38«. § 25 ustanavlja dužnost predsednika odeljka, da razdeljuje posle med članе odeljka. Prim. razpravo Sl. Pr. 116 odn. str. 166. ²⁾ Sekc.: »postavljenje«.

§ 56¹⁾

[Sl. Pr. 1924, 115 ss; str. 165 ss; op. 143]

Na čelu svakog odeljenja stoji predsednik odeljenja. Prvi²⁾ predsednik Vrhovnog Suda krajem svake druge godine odredjuje pismenom naredbom po kojima će predmetima pojedino odeljenje vršiti sudbenost. On odredjuje nakon dogovora sa drugim i trećim predsednikom i sa³⁾ predsednicima odeljenja, kojemu će odeljenju predsedavati on, a kojima drugi i treći predsednik⁴⁾ i predsednici odeljenja.

¹⁾ V sekc. ima § 56 vsebino našega § 49; dotične izpremembe so razvidne iz bel. 2 do 4 k temu §. Vsebino našega § 56 reproducira sekc. po svoje deloma (3. stavek) v § 48 (kot 1. stavek; prim. bel. 1 k temu §),

deloma (1. stavek) v § 47 (kot 2. stavek; prim. bel. 2 k temu §). Določbe o razvrstitvi poslov po oddelkih koncem vsakega drugega leta (2. stavek našega § 56) sekc. sploh nima. Razdelitev poslov med oddelke, ki jo vrši predsednik vrh. sodišča tudi po sekc. (§ 45), se ž njo seveda ne krije, ker gre v primeru § 45 za razdelitev poedinih stvari (spisov) in concreto (prim. razpravo Sl. Pr. 115, 116 odn. str. 166), ne pa za stalno določitev, katere vrste sodstva naj vrši poedini oddelok. ²⁾ Beseda »prvi« vacat v min. in vlad. ³⁾ Besede »drugim i trečim predsednikom i sa« so v min. in vlad. izločene. Njuni »podpredsedniki« niso omenjeni, ker jih ta načrta istovetita s predsedniki oddelkov (prim. bel. 1 k § 44). ⁴⁾ Besede »drugi i treči predsednik i« so črtane v min. in vlad.

§ 57

[Sl. Pr. 1924, 132, 134, 168, 176, 180, 202 ss; str. 183, 185, 197, 206, 209, 232 ss; op. 4, 189, 190]

(1) U cilju da se postigne što veća jednoobraznost sudovanja¹⁾ postoji kod Vrhovnog Suda odeljenje za evidenciju kojemu na čelu stoji jedan sudija Vrhovnog Suda sa potrebnim osobljem²⁾. Njemu je zadatak, da u svim pravnim stvarima osim krivičnih pribeleži svaku odluku od pravne važnosti i, ako opazi protivrečnosti u sudjenju, da na ove³⁾ obrati pažnju prvog⁴⁾ predsednika⁵⁾ pre nego što se odluka otpravi.

(2) U istom cilju to odeljenje vodi zbirku važnih odluka i knjigu načelnih odluka osnovanih po čestim, glavama, odsecima i paragrafima pojedinih zakona i uredaba.

¹⁾ Sekc.: »sudjenja«. ²⁾ Min. in vlad.: »personalom« (!). ³⁾ Min.: »protivrečnost . . . , da no ovu«; vlad.: »protivrečnosti . . . , da na ovu«; sekc.: »protivurečnost . . . , da na ovu«. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: »predsedniku«.

§ 58

[Sl. Pr. 1924, 206; str. 235]

Da li će izvesna odluka ući u zbirku važnih odluka, rešiće veće koje ju je izreklo. Ono će tu svoju odluku sa spisima koji se na nju odnose preko odeljenja kojemu pripada dostaviti odeljenju za evidenciju, koje¹⁾ će ju uneti u zbirku važnih odluka i o tome izvestiti predsednika odnosnog odeljenja.

¹⁾ Sekc. očividno pogrešno: »koja«.

§ 59

[Sl. Pr. 1924, 135 s, 168, 176 s, 206, 208 s; str. 186, 197, 206 s, 235 s, 237 s; op. 141]

Ako neko večje odluči da u nekom pravnom pitanju odstupi od koje odluke već unesene u zbirku, *ili se pak dogodi, da dva večja izdadu*¹⁾ dve protivurečne odluke po nekom u zbirku ne unesenom pravnom pitanju a jednovremeno odluče da ih unesu u zbirku, to će *prvi*²⁾ predsednik Vrhovnog Suda obustaviti *otpravljanje*³⁾ tih protivurečnih odluka i pravno pitanje izneti pred punu sednicu Vrhovnog Suda, koja će odlučiti o istome, pošto sasluša dva izvestioca, čiji predlozi moraju biti saopšteni svakom njezinom članu najmanje osam dana pre sednice.

¹⁾ Kurziv je izostao v min. in vlad. Sekc. je vzpostavila pravilni tekst.

²⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ³⁾ Sekc.: »opravdanje« (1).

§ 60

[Sl. Pr. 1924, 177, 207; str. 206 s, 236; op. 194]

Odluku donesenu od pune sednice odeljenje za evidenciju unosi u knjigu načelnih odluka, a u zbirku važnih odluka samo onda ako se ova odluka odnosi na neku po istom pravnom pitanju već unesenu odluku. *Ona veže*¹⁾ sva večja Vrhovnog Suda sve dotle, dok po propisima ovoga zakona opšta sednica Vrhovnog Suda ne odluči da ju izmeni ili ukine.

¹⁾ Sekc.: »Onda važe«; pač pogrešno, ne glede na slovniško hibo. Kajti odločbe ne vežejo še le po izvršenem vpisu (»onda«), marveč takoj, ko so sklenjene.

§ 61

[Sl. Pr. 1924, 136, 186, 207, 208 s; str. 186, 216, 236, 237 s; op. 141, 173, 195]

(1) Ako su članovi nekog večja svi jednoglasno toga mišljenja da treba odstopiti od neke odluke unesene u knjigu načelnih odluka, obustaviće se odlučivanje po tome pravnom pitanju i izvestiće se o tome *prvi*¹⁾ predsednik Vrhovnog Suda, koji će ga izneti pred opštu sednicu.

(2) Ova će o tome pravnom pitanju rešiti pošto sasluša dva izvestioca, čiji će predlozi biti saopšteni svakome članu Vrhovnog Suda najmanje deset dana pre sednice.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat.

§ 62

[Sl. Pr. 1924, 207 ss; str. 237 s]

Ako odloka opšte sednice bude istovetna sa odlukom već unesenom u knjigu načelnih odluka, odeljenje za evidenciju pribeležiče *u ovu i u*¹⁾ zbirku važnih odluka samo njezin datum i oznaku spisa, a inače celi *njen*²⁾ sadržaj. Ovakva³⁾ odloka veže ne samo veće koje ju je izazvalo već u opšte sva veća Vrhovnog Suda dok ne bude ukinuta.

¹⁾ Sekc. namesto: »u ovu i u«: »i ovu u«, kar ima povsem drug, zgrešen smisel. ²⁾ Min., vlad. in sekc.: »joj«. ³⁾ Sekc. začenja tu nov (2) odstavek.

§ 63

[Sl. Pr. 1924, 168, 186, 206 s, 208 s; str. 197, 216, 235 s, 237 s; op. 141, 192, 196]

Postupiče se prema naredjenjima §§ 59 i 61 i onda kada se izvestilac nadje pobudjenim da zastupa pravno shvatanje protivno onome, što je sadržano u nekoj odluci koja je već *unesena*¹⁾ u knjizi načelnih odluka a *prvi*¹⁾ predsednik Vrhovnog Suda nadje za shodno da sazove opštu sednicu pre nego što nadležno veće odluči o predmetu.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat.

§ 64

[Sl. Pr. 1924, 205; str. 234; op. 190, 191]

Odeljenje za evidenciju ima da vodi brigu i o tome da odluke određene za knjigu načelnih odluka i za zbirku važnih odluka¹⁾ budu dostavljene u prepisu svakome sudiji Vrhovnog Suda kao i da u većnici svakog odeljenja bude po jedan primerak knjige načelnih odluka i zbirke važnih odluka.

¹⁾ Kurziv je v min., vlad. in sekc. izločen. Važne odločbe se torej ne vročajo, marveč so razvidne samo iz zbirke, razpoložene po posvetovalnicah. Kako pa naj izvedo sodniki za nove odločbe, dokler niso objavljene? In kako naj postopajo po § 59, ko vendar o njih niso obveščeni?

Drugi odsek

Sudsko osoblje

§ 65

[Sl. Pr. 1924, 11; str. 110; op. 186]

Sudovima dodeljeno osoblje deli se na sodije, *na*¹⁾ *sudijske*²⁾ pomočnike, *na*¹⁾ *pisarničko*³⁾ osoblje i *na*¹⁾ služitelje.

¹⁾ Min., vlad. in sekc. vacat. ²⁾ Sekc.: »sudske«. ³⁾ Sekc.: »administrativno«.

1. Sodije i sudijski¹⁾ pomočnici

§ 66

[Sl. Pr. 1923, 20 s, 114, 117 s; Sl. Pr. 1924, 121; str. 20 s, 49 s, 171; op. 44, 104, 186]

Sodije u smislu Ustava jesu: predsednici,²⁾ *predsednici odeljenja*³⁾ i sodije Vrhovnog Suda, predsednici, *potpredsednici*⁴⁾ i sodije Velikih i okružnih sudova i sodije⁵⁾ sreskih sudova, koji su postavljeni Kraljevim Ukazom po Zakonu o sudijama.

¹⁾ Sekc.: »sudijski«. Prim. bel. 2 k § 65 in bel. 1 k § 67. V treh zaporednih §§ troje izrazov za isti pojem! ²⁾ Min., vlad. in sekc.: »predsednik«. ³⁾ Min. ima »*potpredsednik* (?) *kao* predsednici odeljenja«, vlad.: »*potpredsednici kao* predsednici odeljenja«, sekc. pa samo »*potpredsednik*«, čeprav navaja sama v svojem § 45 dva podpredsednika. Posebnih »predsednikov oddelkov« sekc. ne pozna. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ⁵⁾ Namesto »i sodije« pač pravilno: »*kao i starešine i sodije*« (Sl. Pr. 1923, 20 s odn. str. 20 s). Prim. tudi bel. 1 k § 8.

§ 67

[Sl. Pr. 1923, 21; Sl. Pr. 1924, 196 ss; str. 21, 225 ss; op. 185 b, 186]

(1) Sudijski¹⁾ pomočnici jesu: sekretari (tajnici) i pristavi.

(2) Za pristave se mogu postaviti lica, kojima je od naših pravnih fakulteta priznata fakultetska sprema, *ali još nisu položila sudijski ispit*,²⁾ a za sekretare pristavi koji su položili sudijski³⁾ izpit⁴⁾.

(3) Sekretarima i pristavima može se poveriti vršenje pojedinih poslova spornog, *nespornog*⁵⁾ i krivičnog postupka. No i po ovakvim⁶⁾ poslovima sudijski⁷⁾ pomoćnici ne mogu donositi nikakvu odluku. Sekretari vrše *ove*⁸⁾ poslove samostalno, a pristavi pod odgovornošću sudije; no pristavima se ne mogu poveriti poslovi istražnog, *zamoljenog*⁹⁾ ili izaslanog sudije.

1) Tu ima tudi sekc.: »sudijski«. 2) V sekc. kurziv vacat. 3) Sekc.: »sudiski«. 4) Sekc. dodaje: »ili imaju tri godine službe; no prvenstveno pravo imaju pristavi sa položenim sudskim (tretja oblika v istem §!) ispitom«. Ta dostavek je vsaj za prečanske pokrajine nesprejemljiv, za ostale pa silno opasen. Ako je bojazen utemeljena, da ne bi bilo zadostnega števila kvalificiranih pristavov, naj se koncipira ta določba vsaj kot samo začasna in ji odkáže mesto v VII. odseku med prehodnimi določbami. Sicer bomo to institucijo neizprašanih sekretarjev perpetuirali in si jih naravnost vzgajali, kakor se to godi že sedaj na srbijanskem in črnogorskem ozemlju. 5) Min.: »neposrednog« (očividen pis. ali tisk. pogrešek). 6) Sekc.: »ovim«. 7) Sekc.: »sudiski«. 8) Min., vlad. in sekc.: »sve« (!) 9) Min.: »zamenjenog«.

§ 68

[Sl. Pr. 1924, 197; str. 227; op. 186]

*Trogodišnja*¹⁾ sudijska²⁾ pripravna služba (čl. 7 Zakona o sudijama)³⁾ ima se vršiti tako, da se svaki kandidat izvežba u građansko-pravnim i krivično-pravnim sudijskim⁴⁾ poslovima, kao i da se upozna sa vođenjem poslova sudske pisarnice.

1) Min. in vlad.: »dvogodišnja«; v sekc.: vacat. Sekc. pusti torej vprašanje, koliko časa traja pripravljalna služba, na videz nerešeno. S tem pa, da je sprejela izpremembe min. in vlad. na § 69, je molče izrekla, da odobrava dvoletno službo. Izkustva govorijo za daljše trajanje. Za prehodno dobo predvideva morebiti potrebno skrajšanje itak poseben § 102, ki pa ga je sekc. črtala. 2) Sekc.: »sudska«. 3) V sekc. citata ni. 4) Sekc.: »sudskim« (prim. bel. 2 k § 8). Na tem mestu je izraz posebno deplaciran, ker se tu ravno razločujejo posli, ki so »sodniški«, in ostali »sodni« (pisarniški) posli.

§ 69

[Op. 186]

Sudijska¹⁾ pripravna služba ima *da se vrši*²⁾: najmanje 18³⁾ meseci kod sreskog suda, najmanje 12⁴⁾ meseci kod okruž-

nog suda, a ostalo vreme može se⁵⁾ provesti *na službi*⁶⁾ kod Velikog Suda ili *kod*⁶⁾ državnog tužništva.

¹⁾ Sekc.: »*sudska*« (prim. bel. 2 k § 8). ²⁾ Min.: »*se vršiti*«. ³⁾ Min., vlad. in sekc.: »*12*«. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: »*8*«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat, kar je slovniško pogrešno, ker ne dostaje pravnega subjekta tega stavka. ⁶⁾ Min.: vacat.

§ 70

[Sl. Pr. 1924, 63; str. 140; op. 96, 186]

(1) Predsednik Velikog Suda ima *vrhovni*¹⁾ nadzor nad vršenjem sudijske pripravne službe.

(2)²⁾ *Bliža naredjenja*³⁾ o *primanju-u sudijsku pripravnu službu, o vršenju ove i* o⁴⁾ nadzoru *nad istim izdaće*⁵⁾ Ministar Pravde *pošto sasluša mišljenje opšte sednice Velikih Sudova*.⁶⁾

¹⁾ Sekc.: vacat. Beseda pa je umestna, ker gre neposredni nadzor v področje predsednika zbornega sodišča prve stopnje. ²⁾ V sekc. tu ni novega odstavka. ³⁾ Sekc.: »*Bliže odredbe*«. ⁴⁾ Sekc. ima mesto kurziva »*tome*«. S tem pa vsebina te določbe ni izčrpana. ⁵⁾ Sekc.: mesto kurziva: »*propisaće*«. ⁶⁾ Sekc.: kurziv vacat.

§ 71

[Op. 96, 141, 185, 186]

Pristave postavlja Ministar Pravde za *područje Velikog Suda, a predsednik Velikog Suda odredjuje im mesto službovanja*. Sekretare postavlja Ministar Pravde *po saslušanju predsednika nadležnog Velikog Suda, odnosno prvog*¹⁾ *predsednika Vrhovnog Suda kad ima da se postavi sekretar Vrhovnog Suda*.²⁾

¹⁾ V min. in vlad. manjka beseda »*prvog*«. ²⁾ Po sekc. se glasi ta § tako: »Sekretare i pristave postavlja Ministar Pravde, *kao i administrativno osoblje gde zakonom nije drukčije odredjeno*«. Ta v smislu zak. sl. prag. izvršena izprememba je povsem nesprejemljiva. Pristavi in vsaj del sekretarjev ne morejo biti imenovani na stalna službena mesta, marveč mora predsednik velikega sodišča imeti možnost, da premešča te vrste sodniških uradnikov po trenutnih potrebah službe, ne glede na to, da se mu je ozirati tudi na osebne in vzgojevalne potrebe in koristi poedinega sodniškega kandidata (prim. op. 185). Pristavek glede »administrativnega« osobja je sistematično neumesten, ker ne sodi v poglavje, ki razpravlja o »sodnikih in sodniških pomočnikih« (prim. napis nad § 66).

Počasne sodije

§ 72

[Sl. Pr. 1923, 271; str. 94; op. 78]

(1) Služba počasnih sodija je brezplačna.¹⁾

(2) *Za nju je sposoben*²⁾ vsaki *neporočni*³⁾ državljanin *naše države*⁴⁾ koji po svome zvanju pozna je trgovinu, brodarstvo ili rudarstvo kao i zakone i običaje što amo spadaju, koji je navršio trideset godina života a nije zakonom *ni*⁵⁾ sudskom odlukom *ograničen u uživanju*⁶⁾ državljanskih prava ili *u raspolaganju*⁷⁾ svojom imovinom.

¹⁾ Sekc. uvršča 1. odstavek nač. kot 2. odstavek, kar se mi zdi bolje. ²⁾ Sekc. namesto kurziva: »*Počasni sodija može biti*«. ³⁾ Sekc.: »*naš*«. Besede »*neporočni*« ni, morda z ozirom na relativni stavek, ki pa opredeljuje samo d o l o č e n o neomadeževanost. ⁴⁾ Sekc.: vacat. ⁵⁾ Min. in vlad.: »*ili*«. ⁶⁾ Sekc.: »*lišen uživanja*«. ⁷⁾ Sekc.: »*raspolaganje*«(?).

§ 73

Počasne sodije postavlja Ministar Pravde iz trgovačkog staleža i one iz kruga ¹⁾ lica *veštih* brodarstvu ²⁾ po predlogu trgovačke in obrtničke komore (trgovačke, industrijske, zanatlijske komore) okruga, a one iz kruga lica *veštih* rudarstvu ³⁾ po predlogu posednika rudnika i *talionica* (*topionica*)⁴⁾ okruga kao i po predlogu lica što očestvuju u obrtu tih rudnika i *talionica*,⁵⁾ i to svaki put na godinu dana.⁶⁾ Ponovni izbor nije isključen.

¹⁾ Min. in vlad.: »*krugova*«. ²⁾ Min. »*veštim*« (tisk. pogr.). Sekc.: »*upoznatih sa brodarstvom*«. ³⁾ Sekc.: »*upoznatih sa rudarstvom*«. ⁴⁾ Sekc.: »*topionica, talionica*«. ⁵⁾ Sekc.: »*topionica*«. ⁶⁾ Pač prekratka doba!

§ 74

[Sl. Pr. 1923, 173; str. 75]

Ministar Pravde izdaće bliže propise o načelima, kojih se treba držati pri sastavljanju tih predloga, o razmeru, u kome se prilikom biranja imaju uzeti u obzir lica što učestvuju u obrtu odnosnih rudnika i talionica kao i o *sastavljanju*¹⁾ izbornih tela za biranje počasnih sodija *veštih* rudarstvu.²⁾

¹⁾ Sekc.: »*stavljanju*« (?). ²⁾ Sekc.: »*upoznatih sa rudarstvom*«.

§ 75

- (1) *Svaki je dužan primiti službu počasnog sudije.*¹⁾
 (2) Ministar Pravde propisao u kojim²⁾ se slučajevima izabrano lice *može ne*³⁾ primiti izbora, odnosno kada postavljeni sudija može tražiti oslobođenje od sudijske dužnosti.

¹⁾ V sekc. slove 1. odst.: »Služba počasnog sudije *obavezna je*«. Ta formulacija je morda boljša z ozirom na § 72 odst. 2 in § 73. ²⁾ Sekc.: »kojima«. ³⁾ Sekc.: »*ne mora*«.

§ 76

- (1) Pri stupanju u službu, svaki počasni sudija položiće zakletvu (prisegu) pred predsednikom suda za koji je postavljen, da će tačno i savesno vršiti svoju počasnu sudijsku službu na osnovu postojećih zakona i običaja svoje struke, bez obzira na ličnost i interes parničara.

(2) Po položenoj zakletvi počasne su sudije, u pogledu vršenja službe i *dužnosti sudija*¹⁾, ravni sudijama po zvanju. Osim slučaja osude za kakav²⁾ zločin ili kakvo³⁾ drugo krivično delo, učinjeno iz koristoljublja ili protiv javnog morala kao i slučaja gubitka samovlasnosti, počasni sudija može se lišiti tog počasnog zvanja jedino na osnovu zakonskih naredjenja o disciplinskom postupku što vredi za sudije.

¹⁾ Sekc.: »*sudijske dužnosti*«. ²⁾ »kakav« odn. »kakvo« naj se briše.

Dužnost prijave izuzeća

§ 77

- (1) Sudije, počasne sudije, sudijski pomoćnici i ostalo sudsko osoblje dužni su odmah saopštiti starešini suda čim saznadu za neki odnošaj koji ih po zakonu isključuje od vršenja svog zvanja. Ako je starešina izuzet, *saopštice to*¹⁾ *svo-me*²⁾ zameniku, a ako ovoga nema onda se razlog izuzeću ima dostaviti predsedniku *pretpostavljenog*³⁾ suda.

(2) Ako je u *kojem*⁴⁾ *zbornom*⁵⁾ sudu nemoguće odlučiti o izuzeću, onda se to ima saopštiti predsedniku *pretpostavljenog*⁶⁾ *zbornog*⁷⁾ suda.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: »*onda će to saopštiti*«. ²⁾ Min., vlad. in sekc.: »*njegovom*« (nepravilno). ³⁾ Sekc.: »*neposredno višeg*«. ⁴⁾ Min., vlad. in

sekc.: »kome«. ⁵⁾ Sekc.: vacat (nepravilno, ker gre za konstelacijo, ki je postalo pri njej z b o r n o sodišče vsled odstopa izključenega sodnika nesklepčno [§ 23 sod. prav. odn. § 21 II. ref. in deln. kom. nač. cpr.]).
⁶⁾ Sekc.: »neposredno višeg«. ⁷⁾ Sekc.: vacat.

Službena haljina

§ 78

Na *ovim*¹⁾ raspravama koje se vode u građanskim i krivičnim stvarima pred sudećim sudom kao i pri polaganju zakletve, sudije,²⁾ državni tužioci,³⁾ počasne sudije, advokati i branitelji⁴⁾ nose službenu haljinu u obliku koji će propisati Ministar Pravde.⁵⁾

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: »svima«. ²⁾ Min., vlad. in sekc.: »sudija«.
³⁾ Min., vlad. in sekc.: »tužilac«. (Čemu ta in v bel. 2 omenjeni nedosledni singular?) ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: »branioci«. ⁵⁾ Sekc. dostavlja opazko: »rezervisano«. Ali naj zopet doživimo, da bodo sodili v turistiški noši ali tennis-obleki, s pipo ali cigareto v ustih? Sicilijanski pregovor pravi: Si è stimati cumme si va bestiti.

2.1) Pisarničko²⁾ osoblje

§ 79

[Sl. Pr. 1924, 13, 63; str. 112, 140, 141; op. 93]

(1) Broj i vrste *pisarničkog*³⁾ osoblja i *osoblja javnih knjiga dodeljenog*⁴⁾ pojedinim sudovima *ravna*⁵⁾ se prema potrebi službe. O tome odlučuje Ministar Pravde pošto dobije mišljenje nadležnog Velikog Suda⁶⁾.

(2) Propise o prethodnoj školskoj spremi, o *pripravnoj*⁷⁾ službi, o polaganju stručnih ispita, o postavljanju⁸⁾ u službu, o dužnostima i pravima i o krugu rada *pisarničkog sudskog osoblja, kao i osoblja kojemu*⁹⁾ je povereno *vodjenje javnih (zemljišnih, baštinskih, hipotekarnih, železničkih, rudničkih) knjiga*¹⁰⁾ izdaće Ministar Pravde u koliko to nije uređeno drugim zakonima, pošto dobije mišljenje opšte sednice Velikih Sudova.

¹⁾ Številka manjka v sekc., kar je z ozirom na napise nad §§ 66 in 81 nepravilno. ²⁾ Sekc.: »administrativno«. ³⁾ Sekc.: »administrativnog«.

⁴⁾ Sekc. mesto kurziva: »dodavanog«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: »upravlja«(?).

⁶⁾ Tu bi bilo treba uvrstiti: »odnosno Vrhovnog Suda«. ⁷⁾ Hudomušni

tiskarski skrat je napravil iz tega v sekc.: »*privatnoj*«. ⁸⁾ Sekc.: »postav-
ljenju«. ⁹⁾ Min. in vlad.: »*kome*«. ¹⁰⁾ Sekc. ima mesto kurziva samo:
»*svega administrativnog sudskog osoblja*«.

§ 80

*Sudska pisarnica zbornih sudova*¹⁾ stoji pod²⁾ nadzorom *jednog*³⁾ predstojnika. Kod sreskih sudova postaviče se predstojnik sudske pisarnice samo u koliko bude potrebno s obzirom na obim poslova; inače starešina sreskog suda poveriće nadzor nad *sudskom pisarnicom*⁴⁾ jednom činovniku *iste*⁵⁾.

¹⁾ Sekc. namesto kurziva: »*Administrativno osoblje*«, kar je ne ovira, da govori takoj v 2. stavku vendarle o »sudskoj pisarnici«; izprememba pa je že kot taka nepravilna, ker niso ti predstojniki predstojniki pisarniškega »*osoblja*«, temveč pisarne (prim. bel. 2 k § 82)! Vrhutega je nasprotje med 1. stavkom, ki govori o obvezni postavitvi pis. predstojnika pri zbornih sodiščih, in med 2. stavkom, ki govori o fakultativni postavitvi takih predstojnikov pri okrajnih sodiščih, po nepotrebnem zabrisano. ²⁾ Sekc. uvršča: »*neposrednim*«. ³⁾ Sekc.: »*svojih*« (prim. bel. 1). ⁴⁾ Sekc.: »*administrativnim osobljem*«. ⁵⁾ Sekc.: »*istog suda*« (torej morebiti tudi sodniškemu [»sudijskemu«] uradniku?!).

3. Sudski služitelji

§ 81

[Sl. Pr. 1924, 13; str. 112; op. 94]

(1) Kod svakog suda biće potrebni¹⁾ broj služitelja *koje postavlja starešina odnosno predsednik suda*²⁾.

(2) Propise o *uvelima*³⁾ za postavljanje sudskih služitelja, o uredjenju njihovih službenih odnosa i o krugu njihova rada izdaće Ministar Pravde, koji odredjuje i broj služitelja kod svakog pojedinog suda.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: »potreban«. ²⁾ Sekc.: kurziv vacat. ³⁾ Sekc.: »*uslovima*«.

Treći odsek

Nadzor nad pisarničkim¹⁾ osobljem i služiteljima

§ 82

[Sl. Pr. 1923, 11 s, 22 s; str. 11 s, 22 s]

Nadzor²⁾ nad *pisarničkim*¹⁾ osobljem i služiteljima kod sreskih sudova vrši starešina³⁾ sreskog suda sporazumno sa

sudijom *kojemu*⁴⁾ je dotični službenik dodeljen; kod zbornih sudova predsednik suda uz saradnju onog sudije ili sudijskog pomoćnika *kojemu*⁴⁾ je taj posao poverio.

¹⁾ Sekc.: »administrativnim«. ²⁾ Sekc.: »Opšti nadzor«. V to izpremembo je bila Sekc. primorana, ker obravnava nadzor nad »administrativnim osobljem že v § 80, kjer pa je govor o predstojniku »pisarne« in njegovim (neposrednim) nadzorom nad njo (prim. bel. 1 k § 80). ³⁾ Sekc.: »vrše starešine«. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc.: »kome«.

Četvrti odsek

Vodjenje poslova kod suda

§ 83

[Sl. Pr. 1924, 63, 210; str. 140, 240]

Propise o vođenju i rasporedu poslova sudske pisarnice, poimence one o otpravljanju sudskih odluka, o vođenju upisnika (registara)¹⁾ i drugih pomoćnih knjiga, o postupanju sa podnescima što sudu stignu, o rukovanju spisima, o sastavljanju i podnošenju poslovnih izveštaja izdaće Ministar Pravde, pošto sasluša mišljenje Velikih Sudova.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: »registra«. Ali je to zamišljeno kot singular in morda zopet straši stari »vložni protokol«?

§ 84

[Op. 96]

(1) Kod sreskih sudova sa više sudija pojedinaca, kod zbornih sudova sa više odeljenja kao i kod zbornih sudova sa više sudija pojedinaca, mogu se urediti odeljenja pisarnice [za sve poslove pisarnice, koji se odnose na rad jednog ili više *tih*¹⁾ sudija pojedinaca, jednog ili više *tih*¹⁾ odeljenja]. Iz kruga rada takvih posebnih odeljenja pisarnice mogu se odvojiti poslovi dostavljanja²⁾ i izvršenja te ih dodeliti jednom posebnom odeljenju pisarnice, koje će se isključivo baviti poslovima takve vrste za čitavi³⁾ sud.

(2) Načelno odobrenje za uredjenje tih posebnih odeljenja daje⁴⁾ Ministar Pravde prema potrebi *suda*.⁵⁾ O⁶⁾ načinu uredj-

enja ovih odeljenja, njihovom broju, o *njihovom* činovništvu⁷⁾ i odvajanju poslova dostavljanja⁸⁾ i izvršenja, odlučuje predsednik *pretpostavljenog*⁹⁾ Velikog Suda.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Sekc.: »dostavljenja«. ³⁾ Min., vlad. in sekc.: »čitav«. ⁴⁾ Sekc.: »davače«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: »službe«. ⁶⁾ Sekc. začenja s to besedo nov (3.) odstavek. ⁷⁾ Min., vlad. in sekc.: »broju činovništva«. Samo o broju? § je redigiran po § 60 o. z. in že po nač. ni preveč jasno formuliran, zlasti v 1. odst. Izpremembe niso besedila niti najmanj izboljšale. Jaz sem bil predlagal namesto passusa med [] nastopno formulacijo: »od kojih svako ima da isključivo vrši sve poslove sudske pisarnice za odredjenog sudiju pojedinca ili za odredjeno veće ili pak za odredjenu grupu sudija pojedinaca ili veća«, pri čemer sem se držal strožje naše predloge. ⁸⁾ Sekc.: »dostavljenja«. ⁹⁾ Sekc.: »nadležnog«.

§ 85

Pojedina odeljenja sudske pisarnice imaju da vrše naloge sudije ili predsednika odeljenja *kojemu*¹⁾ su dodeljena. U predmetima koji spadaju u krug rada toga sudije ili toga odeljenja moraju vršiti sve što se pokaže *nužnim*²⁾ u interesu službe, u koliko spada u dužnost sudske pisarnice.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: »kome«. ²⁾ Sekc.: *potrebnim*«.

§ 86

[Sl. Pr. 1923, 11; str. 11]

(1) Predlozi, molbe i izjave koje se mogu dati i usmeno pred sudom *a*¹⁾ koje po zakonu sudija ne mora lično da primi, mogu se uzeti na zapisnik u sudskoj pisarnici. Zapisnik tako sastavljen poslaće se po potrebi nadležnom sudu.

(2) Činovnici sudske pisarnice mogu po naredbi sudije primiti na zapisnik i menične proteste, sastaviti smrtovnice²⁾, popisati i zapečatiti zaostavštinu, izvršiti dobrovoljnu prodaju³⁾ pokretnosti, overiti prepise i potpise.

(3) Sudska pisarnica sastavlja i potpisuje tabelarne preglede o sudskom radu. Ona izdaje *dostavke*⁴⁾ (otpravke), *izvatke*⁵⁾ i prepise iz sudskih spisa na zahtev stranaka a u granicama zakona, potpisane i snabdevene sudskim pečatom

od strane predstojnika sudske pisarnice ili onoga njenog činovnika koji bude naročito za to postavljen.

(4) Može se preneti na sudsku pisarnicu i pripravno *rešavanje (pripremanje)*⁶⁾ nacрта za odluke po spisima⁷⁾ jednostavnije prirode i sastavljanje nacрта rešenja u zemljišnim stvarima.

(5) Sudskoj pisarnici može se narediti, da u slučajevima kad se molba potpuno zadovoljava sastavi nacrt odluke u smislu kratke beleške sudije po pismenim ili na sudskom zapisniku predatim molbama, računajući ovamo i naloge za isplatu (platežne naloge) u meničnom i mandatnom postupku kao i rešenja *na osnovu* otkaza⁸⁾ preko suda.

(6) Isto vredi i za uvetne naloge *isplate*⁹⁾ izdate¹⁰⁾ u postupku o opominjanju.

(7) Isto tako može se poveriti sudskoj pisarnici da sastavi belešku o presudi (§ 517 g. p. p.)¹¹⁾ i *dostavke (otpravke)*¹²⁾ presuda izrečenih tačno po tužiteljevom traženju na osnovu odricanja ili primanja (pripoznanja¹³⁾ ili pak onih izrečenih zbog izostanka.¹⁴⁾

(8) Činovnici sudske pisarnice mogu se uzeti i za zaklete *perovodje*.¹⁵⁾

¹⁾ Sekc.: vacat. ²⁾ Min., vlad. in sekc. uvršćaju tu: »(umrlice)«. ³⁾ Min.: »predaju«, vlad.: »pridaju«, sekc.: pravilno »prodaju«. ⁴⁾ Sekc.: »dostave«, kar pomeni tudi v srb.-hrv. »Zustellungen«; nemški izvornik ima »Ausfertigungen«. ⁵⁾ Min., vlad.: »izdatke«, sekc.: »izvode«, kar isto tako ne ustreza nemšk. izvorniku »Auszüge«. ⁶⁾ Min. in vlad.: »pripremanje (rešavanje)« (»pripravno pripremanje« je tautologija, »rešavanje« v oklepajih pa nepravilnost). Sekc. ima mesto »pripravno rešavanje (pripremanje)«, s a m o: »pripremanje«, kar pa ne izraža dovolj točno, da gre za sestavo nacрта odločbe. ⁷⁾ Min. in vlad.: »opisima«, v sekc. pravilno. ⁸⁾ Mesto kurziva imata min. in vlad.: »po otkazima«, sekc. pa »o otkazima«, kar ni istovetno z »nalogi, izdanimi na podstavi sodnih odpovedi« (§ 562 c. pr. r.), ki se jih hoče zadeti (prim. § 56, odst. 6 o. z.). ⁹⁾ Manjka v sekc. ¹⁰⁾ Min.: »izdatke« (pač tisk. pogr.) ¹¹⁾ V sekc. citata ni. Prim. bel. 2 k § 27. ¹²⁾ Sekc. mesto kurziva: »dostavi« (nesmiselno). ¹³⁾ Min. in vlad.: »pripoznavanja«, sekc. kakor v nač. ¹⁴⁾ Sekc. dostavlja opazko: »Ova alineja rezervisana«. Mislmo si lahko, zakaj. Prim. pa mojo razpravo, op. 5. ¹⁵⁾ Sekc.: »zapisničare«, izraz, ki je bil predlagan že v red. komisiji, toda brez uspeha, in ki ga pozdravljamo mesto germanizma »perovodja«.

§ 87

Dužnost sudske pisarnice još je da prima podneske i spise što dolaze u krivičnim stvarima, da otpravlja krivično-sudske odluke, da se stara o dostavama i pozivima u krivičnom sudskom postupku kao i da čuva krivično-sudske spise, u koliko Zakon o krivičnom sudskom postupku ove pojedine poslove ne stavlja u dužnost sudijama.

§ 88

(1) Sve¹⁾ sudske dostave vrše se po službenoj dužnosti.
 (2) Osobama koje budu pozvane da predstanu²⁾ sudu izvan gradjanskog i krivičnog parničnog postupka³⁾, biće u pozivu priprećeno kaznom zbog narušenja reda ako se pozivu ne odazove bez opravdanog razloga. Ko i na ponovan poziv ne dodje biće prinudno sudu priveden.⁴⁾

(3) Odmeravanje kazne zbog narušenja reda *vrši se*⁵⁾ po⁶⁾ propisima sudskog postupka u gradjanskim stvarima (§ 271 g. p. p.)⁷⁾.

¹⁾ Min. in vlad. nepravilno: »Ove«. ²⁾ Sekc.: »*prestanu*« (pač lapsus calami). ³⁾ Pogrešek »*krivičnog parničnog postupka*« se vleče skozi vse osnutke. Pravilno pač: »*gradjanskog parničnog i krivičnog p.*« ⁴⁾ Sekc. nadaljuje brez odstavka. ⁵⁾ Sekc.: »*vršice*« (»se« manjka). ⁶⁾ Min.: vacat. ⁷⁾ V sekc. citata ni, pač pa opazka: »*rezervisano*«.

§ 89

(1) Kad stranka u pravnim stvarima ima da u zakonskom ili sudskom¹⁾ roku dade kakvu izjavu, stavi kakav predlog, preda koji podnesak, ili da preduzme kakvu drugu radnju što se tiče nekog sudskog postupanja²⁾ onda se dan kada je predaja učinjena pošti na recepis smatra kao dan predaje sudu.

(2) *Pisмени podnesci mogu se podneti sudu i brzojavnim putem, naročito priziv, revizija ili žalba. Bliža naredjenja o poslovnom rukovanju sa tim brzojavima izdaće Ministar Pravde* (§ 83).³⁾ ⁴⁾

¹⁾ Pravilno bi bilo »sudijskom. ²⁾ Sekc.: »*postupka*«. ³⁾ V sekc. ves 2. odstavek vacat. ⁴⁾ § bi se dal znatno skrajšati, ako bi izločili vse nepotrebne »kakve«, »koje« in »neke« (glej op. 79).

§ 90.

(1) Ako stranka, kojoj je priznato siromaško pravo, a još joj nije postavljen¹⁾ advokat, hoće da uloži priziv protiv presude sreskog suda, a ne može da ga dade u sudski zapisnik jer u srezu suda ima *barem*²⁾ dva advokata (§ 562 g. p. p.)³⁾, to će parnični⁴⁾ sud naložiti jednom⁵⁾ javnom beležniku ili činovniku državnog tužioštva ili suda, da sastavi priziv i da ga blagovremeno preda, u kom slučaju potpis beležnika ili činovnika državnog tužioštva ili suda zamenjuje potpis advokata.

(2) Sve to вреди i⁶⁾ za odgovor na priziv.

¹⁾ Min. in vlad.: »dostavljen«. ²⁾ Sekc.: »najmanje«. ³⁾ V sekc. citata ni; v min. in vlad. je uvrščen že za besedo »zapisnik«. ⁴⁾ Min.: »parnički«. ⁵⁾ »jednom« deleatur! ⁶⁾ Besedice »i« v min., vlad. in sekc. ni.

Peti odsek

Odsustvo radi odmora

§ 91

[Op. 141]

Svaki sudija i sudijski¹⁾ pomoćnik ima pravo na odsustvo radi odmora i to²⁾:

- 1) predsednici³⁾ Vrhovnog Suda na dva meseca;
- 2) predsednici³⁾ odeljenja Vrhovnog Suda, *predsednici i potpredsednici*⁴⁾ Velikih Sudova na sedam sedmica;
- 3) sudije Vrhovnog Suda⁵⁾, predsednici i *potpredsednici*⁶⁾ okružnih sudova i *šef kabineta prvog*⁷⁾ *predsednika Vrhovnog Suda*⁸⁾ na šest sedmica;
- 4) sudije okružnih sudova i starešine sreskih sudova, u kojima je uz starešinu najmanje četiri sudija pojedinaca, na pet sedmica;
- 5) Starešine ostalih sreskih sudova i sreski sudije⁹⁾ na četiri sedmice;
- 6) sudijski¹⁰⁾ pomoćnici na tri sedmice.¹¹⁾

¹⁾ Sekc.: »sudski«. ²⁾ Min.: vacat. ³⁾ Min., vlad. in sekc.: »predsednik«. ⁴⁾ Min., vlad. in sekc. mesto kurziva: »i predsednici«. ⁵⁾ Sekc. uvršča pravilno: »sudije Velikih Sudova«, ki so bili v našem nač. prezrti.

Prim. op. 141. ⁶⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ⁷⁾ Min. in vlad. je izložena beseda »*prvog*«. ⁸⁾ V sekc. je izpuščen ves kurziv. ⁹⁾ Min., vlad. in sekc.: »*sudija*«. Zakaj ta izjemni singular? ¹⁰⁾ Sekc.: »*sudiski*«. Variatio delectat! Prim. bel. 1. ¹¹⁾ Sekc. pripominja: »*rezervisano*«.

§ 92

[Op. 28]

Ovo odsustvo uživaće se¹⁾ po pravilu za vreme sudskog odmora. Ako²⁾ *pojedine*³⁾ sudije ili *sudijski*⁴⁾ pomoćnici *obzirom na potrebe službe ne budu mogli upotrebiti odsustvo*⁵⁾ za vreme sudskog odmora, odobriće im se ovo odsustvo u toku godine.

¹⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ²⁾ Min., vlad. in sekc. začenjajo s to besedo nov (2.) odstavek. ³⁾ Min., vlad. in sekc. te besede nimajo, ni pa po mojem mnenju odveč, ker gre v resnici le za poedine, izjemne primere. ⁴⁾ Sekc.: »*sudski*«. ⁵⁾ Min. in vlad. imata namesto kurziva: »*budu zadržani na radu*«, čemur sekc. še pristavlja: »*u sudu*«.

Šesti odsek

Sudska uprava i pravo nadzora

§ 93

(1) Sudovi su u stvarima sudske uprave podređeni Ministru¹⁾ Pravde.

(2) Sudije, *sudijski*²⁾ pomoćnici i *pisarničko*³⁾ osoblje dužni su saradivati u poslovima sudske uprave.

¹⁾ Sekc.: »Ministarstvu«. ²⁾ Sekc.: »*sudski*«. ³⁾ Sekc.: »*administrativno*«.

§ 94

[Sl. Pr. 1923, 22 s, Sl. Pr. 1924, 209; str. 22 s; 239; op. 96, 198]

(1) Neposredni *uredovni*¹⁾ nadzor nad sreskim sudovima vrše okružni sudovi i njihovi predsednici, a nad okružnim i trgovačkim sudovima Veliki Sudovi i njihovi predsednici, u čiji krug rada spada *uredovni*¹⁾ nadzor i nad poslovanjem sreskih sudova.

(2) *Neposredni uredovni nadzor nad Velikim Sudovima vrši Ministar Pravde. Njemu pripada i vrhovni uredovni nad-*

zor nad svima sudovima u državi, no uredovni nadzor nad Vrhovnim Sudom može vršiti samo lično.²⁾

¹⁾ Sekc.: »službeni«. ²⁾ Po sekc. slove 2. odstavka tako: »Vrhovni nadzor nad svima sudovima vrši Ministar Pravde lično ili preko inspektora Ministarstva. Vrhovni nadzor nad Vrhovnim Sudom vrši njegov predsednik i podnosi izveštaj Ministarstvu Pravde.« S prvim stavkom tega odstavka je načeto sila osporeno in eventualno usodno vprašanje sodnega inspektorata. Institut ima tudi v avstrijski obliki mnogo nasprotnikov v literaturi in praksi. Zoper sodni inspektorat na pr. Engel 1, GerZtg 1919, 104 ss. Hellmer, ib. 292 (ki si želi inspektorje kot potovalne učitelje), Klant, ib. 311, (ki bi vpeljal mesto njih predavanja in dobro urejene uradne knjižnice). Vprašanje bi bilo treba temeljito in vsestransko razmatrati. Po mojem mnenju ne kaže, da se glede njega že vežemo v zakon o sodni ustavi. Če se pa stvar že omenja, bi bilo treba vsekako področje sodnih inspektorjev zakonito ugotoviti, ker leži nevarnost, da se inspektor vmešava v sodstvo, na dlani tem bolj, ker so se primeri nedopustnega vmešavanja vrhovne justične uprave pri nas že zgodili. Kar se pa tiče drugega stavka tega dodatka, se mi niti on ne zdi srečen. Kakšen »vrhovni« nadzor pa je to, če mora predsednik vrhovnega sodišča poročati ministru? Čemu mu pa poroča? Najbrž vendar v to svrhu, da minister v primeru, da se mu nekaj ne zdi prav, potrebno odredi. Tedaj pa ima dejansko minister vrhovni nadzor, ne pa predsednik. In te pravice ministru pač ni moči kratiti. Končno nam ta odstavek niti ne pove, kdo vrši neposredni službeni nadzor nad velikimi sodišči. In ravno to je važno, ker sta v tem pogledu dve možnosti: ministrstvo (tako § 74 odst. 2 o. z.) ali vrhovno sodišče (tako § 12 češkoslov. zak. od 2. novembra 1918 Sb. z. a n. 5, ki resda ne velja več izza zak. od 16. aprila 1919, Sb. z. a n. 216 [pr. § 13, ki se vobče ujema s § 77 o. z. in s § 97 našega načrta]).

§ 95

[Op. 96]

(1) Zborni sudovi prvog i drugog stepena i njihovi predsednici vrše *uredovni*¹⁾ nadzor nad *njima*²⁾ podređenim sudovima prema uputima Ministra³⁾ Pravde. Predsednici⁴⁾ zbornih sudova pregledaće poslovanje *njima*²⁾ podređenih sudova periodično i lično; za prvih pet godina od kad stupi na snagu sudski postupak u građanskim parnicama po mogućnosti jedan put na godinu,⁵⁾ kasnije najmanje svake dve godine. Prema potrebi vrše se i vanredni pregledi, koje može narediti i predsednik nadležnog Velikog Suda i Ministar Pravde.

(2) Na osnovu pregleda naređice se sve što se nadje za potrebno i što se može narediti u delokrugu suda koji je izvršio pregled. Naredjenja što prelaze krug rada ovoga suda predložice se Ministru Pravde, priloživši izveštaj o izvršenom⁶⁾ pregledu.

¹⁾ Sekc.: »službeni«. ²⁾ Min., vlad. in sekc.: vacat. ³⁾ Sekc.: »Ministarstva«. ⁴⁾ Sekc.: »predsednicima« (?). ⁵⁾ Min., vlad. in sekc. uvršćajo besedico: »a«. ⁶⁾ Sekc.: »izvršnom« (tisk. pogr.).

§ 96

(1) U pravo nadzora poglavitno dolazi nadziravanje¹⁾ da li se poslovi redovno vrše, prinudjavanje sudova da vrše svoje dužnosti, ispravljanje²⁾ zapaženih pogrešaka u radu i izveštavanje pretpostavljenog suda koji je pozvan da o tome izda potrebna naredjenja.

(2) Nadzoru podleži sve sudsko osoblje koje radi kod sudova podloženih³⁾ nadzoru.

(3) Sudovi i njima dodeljeno osoblje moraju vršiti naloge date im od vlasti ili od organa koji vrše pravo nadzora, kao i dati im na zahtev potrebna objašnjenja.

¹⁾ Min. in vlad.: »nadziranje«; sekc. kakor v nač. ²⁾ Sekc.: »ispravljenje«. ³⁾ Min. in vlad.: »podložnih«; sekc. kakor v nač.

§ 97

[Sl. Pr. 1924, 209 ss; str. 239 s; op. 199, 200]

Vrhovni Sud je vlastan učiniti zamerke¹⁾ zbog *nedostataka*²⁾ u³⁾ poslovanju sudova⁴⁾ prvog i drugog stepana⁵⁾ koje je opazio⁶⁾ prilikom vršenja svoje sudijske vlasti. O tim *nedostacima*⁷⁾ izvestice Ministra Pravde i predložiti mu kakve naredbe treba izdati da se one u buduće izbegnu.

¹⁾ Sekc. tu uvršća: »sudovima«. ²⁾ Sekc.: »grešaka«. ³⁾ Sekc. uvršća: »njihovom«. ⁴⁾ Min. in vlad.: »suda«, sekc.: vacat. ⁵⁾ Sekc.: vacat. ⁶⁾ Sekc.: »zapazio«. ⁷⁾ Vlad.: »nedostacima«, sekc.: »greškama«.

§ 98

[Sl. Pr. 1923, 170; Sl. Pr. 1924, 160, 210; str. 71, 189, 240; op. 96, 141]

(1) *Pritužbe (žalbe)*¹⁾ protiv suda ili sudijskog²⁾ osoblja radi uskraćivanja sudskog delanja ili odugovlačenja sudskih

poslova podnose se predsedniku neposredno pretpostavljenog suda, no ako se *pritužba*³⁾ odnosi na sudijsko⁴⁾ osooblje zbornog suda onda se *pritužba*⁵⁾ ima podneti predsedniku istoga suda. Ako su *ovakve*⁶⁾ *pritužbe*¹⁾ očevidno neosnovane odbaciće se, inače će se pozvati dotični sud ili sudija, po potrebi pod pretnjom disciplinskih mera, da u odredjenom roku zadovolji pritužitelja i o tome podnese izveštaj ili da saopšti razloge s kojih ne može zadovoljiti *pritužitelja*.⁷⁾

(2) *Pritužbe*¹⁾ protiv Velikih Sudova ili Vrhovnog Suda radi uskraćivanja⁸⁾ ili odugovlačenja sudskih poslova imaju se podneti predsednicima ovih sudova; *odnose li se pak*⁹⁾ na same predsednike podneće se Ministarstvu¹⁰⁾ Pravde koji će postupati po naredjenjima prvog stava.

(3) Ako se *pritužbe*¹¹⁾ odnose na nemarno vršenje *uredovnih*¹²⁾ poslova ili na neizvršenje ovih od strane činovnika sudske pisarnice, podneće se usmeno ili pismeno, u koliko za pojedine slučajeve drugi propisi što drugo ne naredjuju, sudiji, *kojemu*¹³⁾ je poveren nadzor nad sudskom pisarnicom ili starešini¹⁴⁾ suda, koji će po potrebi, pošto sasluša dotičnog činovnika, narediti da se po mogućnosti što pre *otkloni*¹⁵⁾ *razlog*¹⁶⁾ *pritužbi*.¹⁷⁾

¹⁾ Sekc.: »*Žalbe (pritužbe)*«. Namen red. komisije je bil, da vpeljemo besedo »pritužba« kot terminus technicus za nemško »*Beschwerde*« (pr. § 78 o. z.). ²⁾ Sekc.: »*sudiskog*«. ³⁾ Sekc.: »*žalba (pritužba)*«. Čemu se v sekc. v kontekstu § ta dvojna označba vedno ponavlja, ne uvidevam. Saj vendar ne gre za dvoje pravnih sredstev, marveč za dvojno označbo enega in istega pravnega sredstva. ⁴⁾ Sekc.: »*sudisko*«. ⁵⁾ Min., vlad. in sekc.: »*ona*«. ⁶⁾ Min. in vlad.: »*kakve*«, sekc. pravilno. ⁷⁾ Sekc.: »*žalioca*«. Ako smatra sekc. izraz »*žalba*« za tehnični, kar se da tudi sklepati iz tega, da rabi v 4. odstavku samo še ta izraz (bel. 11), tedaj bi bil seveda terminus »*žalivac*« na mestu. Tedaj bi se pa moral rabiti dosledno, torej tudi neposredno pred tem mestom, kjer so pa pustili »*pritužitelja*«. ⁸⁾ Min., vlad. in sekc. uvrščajo tu: »*sudskog delanja*« (pač konformno s 1. odst.). ⁹⁾ Min., vlad. in sekc.: »*ako se odnose*«. ¹⁰⁾ Min., vlad. in sekc.: »*Ministru*«. Nagibi? Drugod (na prim. §§ 93, 95) so nadomestili našega »*ministra*« z »*ministarstvom*« (bel. 1 odn. 3 k tema §§). Menda za izpremembo so postavili tu namesto »*ministarstva*« »*ministra*«! ¹¹⁾ Sekc.: »*žalbe*«. ¹²⁾ Sekc.: »*službenih*«. ¹³⁾ Min. in vlad.: »*koje*« (?), sekc.: »*kome*«. ¹⁴⁾ Sekc.: »*starešinom*«. ¹⁵⁾ Sekc.: »*ukloni*« (menda bolje). ¹⁶⁾ Min., vlad. in sekc.: »*uzrok*«. ¹⁷⁾ Sekc.: »*žalbi*«.

Sedmi odsek

Prelazna i završna naredjenja

§ 99

[Sl. Pr. 1923, 5 s, 27 s; str. 5 s, 27 s; op. 3]

(1) Tamo gde postoje opštinski sudovi ili njima slične ustanove ostaju i dalje na snazi. U oblastima gde ne postoje opštinski sudovi Ministar Pravde može ih uvesti na zahtev oblasnih skupština.

(2) Bliža naredjenja o sastavu i nadležnosti opštinskih sudova, o postupku tih sudova kao i o načinu biranja opštinskih sudija propisaće se posebnim zakonom.

§ 100

Pri stupanju na snagu ovoga zakona sudije koje se zateku kao sudije Kasacionog Suda u Beogradu i Novom Sadu, Stola Sedmorice u Zagrebu, Vrhovnog Suda u Sarajevu i Velikog Suda u Podgorici, smatraće se kao sudije Vrhovnog Suda po ovom zakonu.¹⁾

¹⁾ Sekc. ima dostavek: »(rezervisano)«.

§ 101

[Sl. Pr. 1923, 25, 55; Sl. Pr. 1924, 199; str. 25, 32 s, 229; op. 103, 186]

Ministar Pravde ima pravo da u roku od god'ne dana, od dana kad ovaj zakon dobije obaveznú snagu, u svrhu reorganizacije sudova a u granicama najnužnije potrebe, sa odobrenjem Vrhovnog Suda ukazom premesti sudiju iz suda u kome je u drugi koji sud na položaj istog ranga.¹⁾

¹⁾ Sekc. dodaje opazko: »(rezervisano)«.

§ 102¹⁾

Ministar Pravde je ovlašćen da posebnom naredbom u roku od tri godine od dana kad ovaj zakon dobije obaveznú snagu, po potrebi i za područja pojedinih Velikih Sudova snizi trajanje sudijske pripravne službe ispod zakonskog roka ali nikako ispod dve godine.²⁾

¹⁾ Sekc. je ta § izločila. Vsled tega je dobil naš § 103 številko 102 itd. do konca. ²⁾ Min. in vlad. sta ta § prevzela v neizpremenjeni obliki.

Ker pa določa njun § 68 (prim. bel. 1 k temu §), da traja redna pripravljalna služba samo dve leti, je njun § 102 v protislovju z njunim § 68. Raz svoje stališče bi morala skrajno skrajšano dobo določiti z enim ali pol drugim letom.

§ 103¹⁾

Ministar Pravde će u roku od šest meseci, od dana kad ovaj zakon dobije obaveznu snagu, prevesti današnje sudijsko pomoćno osoblje na odgovarajuća mesta (²⁾ pristava i ³⁾ sekretara²⁾), ako imaju kvalifikacije koje ovaj zakon traži.

¹⁾ Sekc.: »§ 102«. ²⁾ Min., vlad. in sekc.: brez oklepajev. ³⁾ Min., vlad. in sekc.: »odnosno«.

§ 104¹⁾

[Sl. Pr. 1923, 12, 171; str. 12, 73; op. 165]

O uredjenju porotnih sudova i državnih tužioštva²⁾ doneće se posebni zakoni.

¹⁾ Sekc.: »§ 103«. ²⁾ Sekc. mesto kurziva: »porotnim sudovima i državnim tužioštvima«.

§ 105¹⁾

[Op. 87]

Posebnim zakonom²⁾ odrediće se kada će ovaj zakon, po obnarodovanju, dobiti obaveznu snagu.³⁾

¹⁾ Sekc.: »§ 104«. ²⁾ Min.: »zakonima« (?). ³⁾ Sekc. dodaje opazko: »(rezervisano)«. § je po mojem mnenju odveč, ker določi vacatio legis lahko predležeci zakon sam. Razglasiti ga, dokler je še povsem negotovo, kdaj bo mogel stopiti v veljavo, nima smisla, ker to zakonodavca le po nepotrebnem in predčasno veže.

§ 106¹⁾

Onoga dana kada ovaj zakon dobije obaveznu snagu prestaju važiti svi drugi propisi koji se odnose na predmete uredjene ovim zakonom.

¹⁾ Sekc.: »§ 105«.

